

AANTEKENINGEN

OVER DE

LEPIDOPTERA VAN HET EILAND BELITOENG,

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

(Plaat 12).

Over de Lepidoptera van het tusschen Sumatra en Borneo gelegen eiland Belitoeng, — gewoonlijk Billiton genaamd en evenals het nabij gelegen grootere Banca door zijnen rijkdom aan tin welbekend ¹⁾, — was tot dusverre alleen eene mededeeling bekend gemaakt van de heeren Godman, Salvin en Druce, in de *Proceedings of the Zoological Society of London*, van 1878, p. 637—43, naar eene kleine verzameling door genoemde heeren van daar ontvangen. Eene veel grootere ontving Mr. M. C. Piepers voor onze collectie in 1888. Zij had haar ontstaan te danken aan de hierna vermelde omstandigheden:

Gedurende de maand Juni 1888 werd door den heer Vorderman, stadsgeneesheer te Batavia, eene excursie naar bovengenoemd eiland ondernomen. Hoewel hij daarbij in het bijzonder het bevorderen zijner ornithologische studien op het oog had, maakte hij echter de gelegenheid tevens dienstbaar aan de belangen van andere takken der natuurwetenschap, en werd onder zijn toezicht ook eene belangrijke collectie Lepidoptera, voornamelijk Rhopalocera, bijeen-

1) Het eiland Belitoeng is gelegen tusschen 2° 31' 30" tot 3° 15' 20" Z. B. en 107° 34' tot 108° 18' 30" O. L., en wordt ten Noorden door de Chineesche en ten Zuiden door de Java-zee bespoeld.

gebracht, zoowel van het eigenlijke eiland Belitoeng als van het naburige Mendanao, doch immer, aangezien geen hoog gebergte daar voorkomt, op eene hoogte beneden de 3000 voet. Van deze vlinders, welke zich thans in onze collectie bevinden en vooral om de punten van overeenkomst of verschil met dezelfde of zeer verwante soorten van Sumatra, Malacca en Borneo van veel belang zijn, volgt hieronder eene beredeneerde opgave, als eene bijdrage tot de kennis der Indo-Maleische vlinder-fauna en tevens als een blijk onzer hooge waardeering van de zorg en moeite, ten deze wederom, als reeds zoovele malen, door den heer Vorderman in het belang der wetenschap ten beste gegeven.

De door den heer Piepers ontvangen verzameling bevat 82 soorten van Rhopalocera en 11 van Heterocera, te zamen 93. De heeren Godman, Salvin en Druce vermelden bovendien nog 9 Rhopalocera en 4 Heterocera, zoodat het getal der van Belitoeng bekende soorten der Rhopalocera (van de Heterocera niet gewagende) tot 91 klimt. Stellig komen nog veel meer soorten, o. a. van de kleinere Lycaenina en Hesperidina, aldaar voor, maar toch blijkt uit het bekende reeds eene veel grootere overeenkomst der vlinder-fauna van Belitoeng met die van Malacca, Sumatra en Borneo (het laatste volgens de aantekeningen van de genoemde Engelsche Entomologen) dan met die van Java. Ik heb alle verschillen, die mij voorkwamen, zorgvuldig opgegeven, ten einde het nut mijner aantekeningen te verhoogen en zooveel mogelijk partij te trekken van de belangrijke collectie door den heer Vorderman bijeengebracht.

Slechts twee soorten, eene *Adolias* en eene *Chalcusia*, meende ik als nieuw te mogen beschouwen; de heeren Godman, Salvin en Druce hebben er drie, van welke *Myrina* (*Sithon*) *nivea* ook door ons werd ontvangen, maar *Antheraea Billitonensis* niet, terwijl *Nyctalemon Docile* niet van *Patroclus* verschilt. Daarentegen achtte ik mij gerechtigd, om drie merkwaardige, waarschijnlijk lokale variëteiten te benoemen, t. w. var. *immaculata* van *Lexias Dirtea*, var. *saturata* van *Amblypodia Apidanus* en var. *aurago* van *Cathaemia haemorrhoea*.

De soorten, die behalve de door den heer Vorderman verzamelde,

nog door de heeren Godman, Salvin en Druce worden vermeld, zijn:

1. *Hestia Clara* Butler, *Trans. Ent. Soc. of London*, Ser. 3, vol. V, p. 469.

Is dezelfde soort als *H. Leuconoë* Erichs., die ook door ons van Riouw is ontvangen. «Its occurrence in Java is doubtful» wordt t. a. p. opgemerkt. Ook ik ken deze soort (of varieteit van *Idea*) niet van Java.

2. *Euploea Menetriesii* Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV p. 398, (1860).

Waarschijnlijk eene kleinere, op de achtervleugels helderder wit geteekende varieteit van *Eupl. Alcatheë* Godart, te oordeelen naar de beschrijving en eene afbeelding door Distant, *Rhopal. Malay.* p. 34, pl. 3 fig. 4, 5 ♂ ♀. In het voorbijgaan merk ik op, dat het jammer is, dat Felder zijne *E. Menetriesii* niet heeft afgebeeld. Zij wordt volstrekt niet voldoende kenbaar gemaakt, door haar met *Eupl. Alcatheë* Godart te vergelijken, want diens beschrijving is oppervlakkig, eigenlijk onbruikbaar, zooals bijna alle beschrijvingen van *Euploea*'s uit den ouden tijd zonder bijgevoegde afbeeldingen; zij spreekt van twee witte stippen op de bovenzijde van het middenvlak der vrouwelijke voorvleugels, die ik nooit bij een ♀ van de soort heb gevonden, welke ik voor *Alcatheë* houd, en geeft als vaderland op: Amboina, waar wel de ongeveer eveneens gekleurde *Climena* Cramer (de ♂ echter zonder matglanzige streep in cel 1b der voorvleugels!) voorkomt ¹⁾ maar niet *Menetriesii* Feld., Dist. Het zou misschien veiliger zijn, om *Alcatheë* Godart geheel te ignoreeren en de bedoelde *Euploea Menetriesii* of, wat nog beter ware, *Pinwilli* Butler te noemen.

3. *Euploea Thoosa* Hübn. *Samml. Exot. Schmett.*

1) Zie Pagenstecher, Schmett. v. Amboina, *Jahrb. des Nass. Vereins.* 37 (1884) p. 150.

Deze is eene varieteit van *Euploea Radamanthus* Fabr. (niet: *Rhadamanthus*, zooals iedereen schrijft). De soort komt ook op Java voor.

4. *Zeuxidia Horsfieldii* Felder, *Novara* p. 460, Tab. 62 fig. 4.
Niet deze, maar *Zeuxidia Doubledaii* werd ontvangen.

5. *Charaxes Schreiberi* Godart, *Enc. Méth.* IX, p. 825.

Komt ook op Riouw en op Java voor.

6. *Callidryas Catilla* Cram., *Uitl. Kap.* I, pl. 55 C, D, p. 87.

De hier afgebeelde vlinder heet niet *Catilla* maar *Crocale* en is wel een synoniem van *Pomona* Fabr., die ook op Java voorkomt.

7. *Papilio Antiphates* Cram., *Uitl. Kap.* I, pl. 72 A, B, p. 113.

Komt ook op Sumatra en Java voor.

8. *Papilio Eurypylus* L., *Syst. Nat.* I, p. 754.

Wel *Evemon* Boisd., maar niet deze soort werd door ons ontvangen.

9. *Casyapa Thrax* L., *Syst. Nat.* I, p. 794.

Eene gemeene Hesperide, die ook op Java vliegt.

10. *Chaerocampa suffusa* Walker, *Cat. Lep. Brit. Mus.*, Heter. VIII, p. 146. — Snellen, *Tijds. v. Ent.* XXVIII (1885) p. 254, pl. 9, fig. 2.

11. *Hypsa Silvandra* Cram., *Uitl. Kap.* IV, pl. 369 D, p. 155.

Hierover zie men: *Tijds. v. Ent.* XXXI, p. 141.

12. *Antheraea Billitonensis* nov. spec., p. 642.

Mij in natura onbekend.

13. *Hypopyra Feniseca* Guenée, *Noct.* 3, p. 200.

Mij alleen uit de beschrijving bekend. Volgens Guenée uit Indie.

Door den heer Vorderman werden de volgende soorten op Belitoeng verzameld:

1. **Euploea Crameri** Lucas, *Revue Zoologique*, 1853, p. 318 (♂).

Drie mannen komen overeen met exemplaren van Sumatra (Assahan) en behooren tot de varieteit *Euploea Bremeri* Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV, p. 398; Distant, *Rhopal. Malay.* p. 23 en 410, pl. 2 fig. 4 ♂. Het vale voorrandsgedeelte der achtervleugels is op Distant's afbeelding niet zichtbaar en de binnenste stippen der voorvleugels zijn te blauw. Bij een onzer drie voorwerpen beginnen de buitenste (marginale) stippen der voorvleugels te verdwijnen.

Ik ken deze soort in geenerlei varieteit van Java.

2. **Euploea Midamus** L., *Papilio Mulciber* Cram., *Uitl. Kap.* II, pl. 127 C, D, p. 45.

Trepsichrois Linnaei Moore, *Proc. Zool. Soc. of London* 1883, p. 286.

Twee mannen en een afgevlogen wijfje.

De voorvleugels vertoonen nog minder lichte stippen dan bij de exemplaren, uit verschillende streken van Sumatra, die ik voor mij heb. Bovendien dragen bij een stuk slechts een paar van die stippen enkele witte schubben, maar zijn overigens geheel lichtblauw. Zoo vormen deze Belitoengsche voorwerpen een duidelijken overgang tot het weinig geteekende Borneosche ras. Zulke exemplaren zijn afgebeeld door Distant, l. c. pl. 3, fig. 1, 2, en komen ook wel op Malacca voor, doch schijnen niet het aldaar heerschende ras te zijn. De blauwe gloed der voorvleugels strekt zich bij het groote mannelijke exemplaar van Belitoeng zeer duidelijk uit tot aan den wortel. Het andere, kleinere, waar ook de stippen meer wit hebben, is meer gelijk aan de Javaansche voorwerpen (var. b, *Papilio Claudius* Fabricius, Moore). Bij beiden is het blauw echter donker ultramarijn, niet groenachtig gelijk bij de Javanen,

of paars, zooals veelal, maar niet altijd, bij de Sumatraansche voorwerpen het geval is.

Ook wanneer men met den heer Moore aanneemt, dat deze gemeene soort niet de *Pap. Midamus* van Linnaeus zou zijn en dezen onbekend bleef, hetgeen ik met den heer Elwes (*Trans. Ent. Soc. of London* 1888, p. 301) en anderen zou betwijfelen, dan nog is het niet noodig een nieuwen naam voor haar te vormen. Cramer's *Mulciber* of *Claudius* Fabricius komen eerst aan de beurt.

Ik merk nog op, dat Cramer's *Mulciber* eer het Javaansche ras dan eenig ander voorstelt.

3. **Euploea Aegyptus** Butler, *Proc. Zool. Soc. of London*, 1866, p. 316. — Snellen, in *Midden-Sumatra*, Nat. Hist, p. 13 Lepid., pl. I fig. 1, 2.

Twee mannen zijn gelijk aan de geciteerde, zeer goede afbeelding, slechts iets kleiner. Op Java komt eene zeer afwijkende variëteit voor, die wellicht zelfs specifiek verschilt.

4. **Euploea Alcathoë** Godart, *Enc. Méth.* IX, p. 178.

Drie mannen en een wijfje. Deze exemplaren behooren tot de variëteit a (*Euploea Pinwilli* Butler, *Trans. Linn. Soc. of London*, 1878, p. 823, pl. 41 fig. 2 ♂. — Distant, *Rhop. Mal.* p. 35, pl. 3 fig. 9 ♂). De witte teekening der achtervleugels is nog iets onduidelijker. De Javaansche variëteit verschilt weder zeer duidelijk. Op Distant's afbeelding is verzuimd de matglanzige streep in cel 1b der voorvleugels behoorlijk aan te duiden, iets wat bij kleuren-druk moeielijk schijnt te zijn, zooals ik ook reeds ondervonden heb. Men zie overigens over *Alcathoë* de inleiding van dit stukje, blz. 281.

5. **Danais Aspasia** Fabr., *Mant. Ins.* II, p. 15, n°. 145. — *Entom. Syst.* III, p. 170, n°. 526. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 13, pl. 1 fig. 7.

Euploea Philomela Zincken, *Nov. Acta Acad. Nat. Cur.* XV, p. 184, Tab. 16, fig. 17.

Danaïs Crocea Butler, *Proc. Zool. Soc. of London* 1866, p. 57, n°. 53, Tab. 4 fig. 5.

Een vrij groot wijfje. De verbreiding van het geel op de voorvleugels varieert bij deze soort (of varieteit van *Cleona*). Sommige Javaansche voorwerpen zijn in dit opzicht niet van het Niasser ras (zie *Tijds. v. Ent.* XXVII, p. LXXXI), te onderscheiden, en op Malacca komen misschien dergelijke voor. Het door Distant afgebeelde schijnt een man te zijn, maar niet van Malacca, daar hij slechts een wijfje van daar kende.

6. **Danaïs Agleoïdes** Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV, p. 398, n°. 17. — Distant, *Rhopal. Malay.*, p. 15, pl. 1 fig. 5.

Drie mannen, overeenkomende met groote, donkere, scherp geteekende exemplaren uit verschillende streken van Sumatra. Het wijfje dezer soort schijnt zeldzaam. Op Distant's afbeelding is het achterlijf verkeerd gekleurd; het is nooit kaneelbruin, maar steeds grauw. *Agleoïdes* komt ook op Java voor.

Misschien mag uit eene of andere collectie of uit eene onuitgegeven teekening blijken, dat Fabricius met zijne *Papilio Eryx*, *Entom. Syst.*, Suppl. p. 423, n°. 180—1 (van Cayenne!) dezelfde soort bedoeld heeft als Felder met *Agleoïdes*, maar de korte en hoogst vluchtige beschrijving vermeldt geen enkel wezenlijk kenmerk van *Agleoïdes* en dus kan ik den naam *Eryx* niet aannemen.

7. **Danaïs similis** Linn., *Mus. Lud. Utr.* p. 299; id., *Syst. Nat.* Ed. XII, I, 2, p. 782, n°. 193.

Danaïs vulgaris Butler, *Ent. Monthl. May.* XI, p. 164. — *Radena vulgaris* Distant, *Rhopal. Malay.* p. 10, pl. 1 fig. 8.

Eenige groote exemplaren, overeenkomende met Javaansche en Sumatraansche, die ook onderling niet merkbaar verschillen, zoo min als van Chineesche voorwerpen.

De kleur van Distant's afbeelding is geheel verkeerd, doch de vorm der vleugels en het beloop der lichte teekeningen is zeer juist.

8. **Danaïs Juventa** Cram., *Uitl. Kap.* II, p. 139, pl. 188 B. — Distant, *Rhopal. Malay.*, p. 407, pl. 39 fig. 4 (*Radena*).

Een wijfje, gelijk aan Javaansche exemplaren (Sumatraansche heb ik niet), maar de onderzijde donkerder. Cramer's afbeelding is goed van vorm en teekening, maar het lichte is te blauw. Die in het werk van Distant is beter, doch ik merk op, dat bij al mijne voorwerpen (ongeveer 20) de lichte middencel der achtervleugels boven het midden met eene donkere langslijn is geteekend.

9. **Danaïs Melanippus** Cram., *Uitl. Kap.* II, p. 44, pl. 127 A, B. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 19, pl. 2 fig. 1 (var. *Hegesippus*).

Papilio Hegesippus Cram., l. c. II, p. 128, pl. 180 A.

Twee mannen.

Een exemplaar houdt juist het midden tusschen Cramer's en Distant's *Hegesippus*. Bij een tweede is het wit der achtervleugels tegen den achterrandsrand een weinig met kaneelkleur gemengd.

10. **Cyllo Leda** Linn., *Syst. Nat.* Ed. XII, p. 773. — Cram., *Uitl. Kap.* III, p. 5, pl. 196 C, D.

Ook deze gemeene Satyride ontbreekt niet op Belitoeng.

11. **Ypthima Baldus** Fabr., *Syst. Ent.* App. p. 809.

Twee wijfjes; de grond is op de bovenzijde lichter, daardoor komen de donkere sprenkels duidelijker uit dan bij de Javaansche exemplaren. Ook de onderzijde is witter, doch het getal, de vorm en de plaatsing der oogvlekken juist eveneens. Daar er op Java ten minste nog ééne soort voorkomt met zes oogvlekken op de onderzijde der achtervleugels, kan ik *Philomela* Joh., Linn., die Kirby aanhaalt, niet als naam dezer soort laten gelden, hiervoor is althans de beschrijving van Linnaeus te vaag.

12. **Ypthima Pandocus** Moore, *Cat. Lep. East India Comp.* I, p. 235. — Hewitson, *Trans. Ent. Soc. of London*, Ser. III, Vol. II, p. 290, Tab. 18 fig. 12.

De exemplaren zijn ruimschoots zoo groot als de Javaansche, doch verschillen overigens niet.

13. **Mycalesis Mineus** Linn., *Syst. Nat.* I, 2, p. 768, n°. 126. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 50, pl. 4 fig. 13, 14 (♂ ♀).

Papilio Justina Cram., *Uitl. Kap.* IV, p. 75, pl. 326 C.

Eenige exemplaren, in grootte het midden houdende tusschen Distant's figuren; twee mannen zijn donkerder dan Cramer's *Mineus*. Ook op Java.

14. **Mycalesis Hesione** Cram., *Uitl. Kap.* I, p. 16, pl. 11 C, D.

Myc. Medus Fabr. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 40, pl. 4 fig. 8.

Vier exemplaren, de franjelijn der bovenzijde even wit als op Cramer's afbeelding en ook de dwarsstreep der onderzijde even helder en breed. In het laatstgenoemde stemmen zij met onze Javaansche voorwerpen overeen, doch de franjelijn kan boven slechts zelden wit worden genoemd bij de Javanen, meestal is zij nauwelijks lichter dan de grondkleur.

15. **Mycalesis fuscum** Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV, p. 401.

Mycalesis Diniche Hewitson, *Exot. Butt. Mycal.* Tab. 4, fig. 23. —

M. fusca Distant, *Rhopal. Malay.* p. 53 pl. 5, fig. 1 ♀.

Een wijfje. Het verschilt op de onderzijde van Distant's afbeelding door helderder grondkleur en meer zuiver okerbruine tint der dwarsstrepen. Misschien is deze afbeelding miskleurd; ik kan echter slechts één vrouwelijk stuk vergelijken. Mij niet van Java bekend.

16. **Mycalesis Anapita** Moore, *Cat. Lep. East India Comp.* I, p. 232. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 418, pl. 39 fig. 8.

Een wijfje. In Distant's beschrijving worden de beide sexen als eveneens geteekend geschilderd. Dit is echter het geval niet; bij het wijfje ontbreekt op de bovenzijde der achtervleugels de donkerbruine, naar onderen versmalde streep, die bij den man tusschen

de oogvlekken en de franjelij n wordt gevonden, en zijn ook de oogjes in cel 4 en 5 duidelijk. Mij niet van Java bekend.

17. **Elymnias Leucocyma** Godart, *Enc. Méth.* IX, p. 326.

Elymnias nigrescens Distant, *Rhopal. Malay.* p. 61, pl. 6 fig. 1 ♀, en pl. 9 fig. 4 ♀.

Een paar. Misschien niet anders dan eene lokale variëteit van *undularis* Drury, Cramer, niettegenstaande het geheel verschillende wijfje, dat bij *Leucocyma* eveneens gekleurd en geteekend is als de man. *Leucocyma* Godart is stellig dezelfde als *nigrescens* Distant, waarschijnlijk ook wel de *nigrescens* van Butler, *Proc. Zool. Soc. of London*, 1871, p. 520, pl. 42 fig. 1. Als *Leucocyma* Godart ontving ik ook *Saueri* Distant, *Rhop. Mal.* p. 65, pl. 9 fig. 3, eene in alle opzichten zeer verschillende soort.

Leucocyma komt ook op Sumatra, Banca en Flores voor, gelijk met de Belitoengsche exemplaren, maar de Javaansche man van *undularis* verschilt nog al opmerkelijk door den licht roestbruinen achterrand der achtervleugels (zie de afbeelding *Jynx* Hübn, Zutr.) en het Javaansche wijfje is hoogst afwijkend.

18. **Elymnias Panthera** Fabr. *Mant. Ins.* II, p. 39.

Melanitis Dusara Horsfield, *Cat. Lep. East Ind. Comp.* I, Tab. V, fig. 7, 7a.

Twee wijfjes, grooter dan de variëteit *lutescens* Distant, *Rhop. Malay.* p. 62, pl. 6 fig. 5 en door den, langs de vleugelpunt heengaanden lichten band der voorvleugels onderscheiden. *Panthera* wordt ook als eene Javaansche soort vermeld, doch moet aldaar zeldzaam zijn, dewijl Mr. Piepers haar nog niet vond.

19. **Elymnias Lais** Cram., *Uitl. Kap.* II, p. 21, pl. 110 ¹⁾

A, B. — Wallace, *Trans. Ent. Soc. of London* 1869, p. 325. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 62, pl. 9 fig. 2.

Vier exemplaren, drie mannen en een wijfje, de eersten grooter

1) Niet 114 zooals in Kirby's Catalogus en elders staat.

dan het bij Cramer afgebeelde Javaansche ras, dat overigens slechts door iets sterker geteekende voorvleugelpunt verschilt, dus niet merkbaar, wat overeenstemt met Wallace's, door Distant aangehaalde opmerking.

20. **Ergolis Ariadne** Linn., *Syst. Nat.*, Ed. XII, p. 778. — Distant, *Rhop. Mal.* p. 137, pl. 11 fig. 6.

Coryta Cram., *Uittl. Kap.* 1, p. 136, pl. 86 E, F.

Een paar. Op de beide geciteerde, ook overigens niet welgeslaagde afbeeldingen is het kenmerkende helder witte stipje bij de punt der voorvleugels niet duidelijk genoeg of geheel vergeten. Verschil met exemplaren uit andere streken, b. v. Java, merk ik niet op.

21. **Limenitis Nefte** Cram., *Uittl. Kap.* III, p. 111, pl. 256 E, F. — Moore, *Proc. Zool. Soc.* 1858, p. 13, Tab. 50 fig. 5.

Athyma Nefte var. *nivifera* Distant, *Rhopal. Malay.* p. 163, pl. 16 fig. 6.

Eenige exemplaren, overeenkomende met exemplaren van Sumatra, bij welke de witte dwarsband der mannelijke voorvleugels onder de vlek in cel 2 plotseling versmald is. Bij de Javaansche is dit niet het geval. Het vlekje aan de voorvleugelpunt is geheel wit.

Distant's afbeelding is vrij goed wat de teekening aangaat, doch de onderzijde van den man is onjuist gekleurd, ook mist het wit der bovenzijde op zijne afbeelding de eigenaardig paarsblauwe tint. Het wijfje is naar een iets afgevlogen voorwerp afgebeeld. Ook Cramer's afbeelding is lomp en hard, die van Boisduval in de *Spéc. Gén.* I, pl. 8 fig. 6 geheel onjuist, de door Moore geleverde hier aangehaalde, de beste.

22. **Limenitis Kresna** Moore, *Proc. Zool. Soc.* 1858, p. 12, pl. 50 fig. 4. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 161, pl. 16 fig. 3.

Een man. Distant's afbeelding is op de onderzijde onjuist van grondkleur. Of deze soort de *Limenitis Opalina* van Kollar, in von Hügel's *Kashmir* is, valt moeielijk uit te maken; de lange,

vage beschrijving (zonder afbeelding!) past op meer dan ééne soort van dit groote genus. Ik zou veronderstellen, dat de Himalaya-species eene geheel andere is dan *Kresna*, die ook op Java voorkomt.

23. **Pandita Sinope** Moore, *Cat. Lep. E. I. Comp.* p. 182, T. 6 fig. 3. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 146, pl. 12 f. 13.

Verscheidene exemplaren. Mr. Piepers heeft deze soort nog niet op Java gevonden.

24. **Acca Procris** Cram., *Uitl. Kap.* II, p. 15, pl. 106 E, F. Deze soort is ook op Java gewoon.

25. **Neptis Aceris** Lepechin, *Reise etc.* I, p. 203, Tab. 17 f. 5, 6. — Ochseneimer, *Schmett. von Europa* I, 1 p. 136; IV p. 17 en 129. — Snellen, *Lepidoptera*, in *Midden-Sumatra*, p. 15.

Pap. Leucothoë Cramer, *Uitl. Kap.* IV, p. 15, pl. 296 E, F.

Eenige exemplaren. Zij komen overeen met de l. c. door mij vermelde Sumatraansche, doch zijn iets kleiner. Dat *Nandina* Moore dezelfde soort als *Aceris* Lepechin zou zijn, zou ik thans niet zoo stellig meer willen beweren.

26. **Charaxes Polixena** Cram., *Uitl. Kap.* I, p. 85, pl. 54 A, B.

Een slecht exemplaar dezer wijdverbreide, varieerende en ook op Java voorkomende soort.

27. **Cyrestis Rahria** Moore, *Cat. Lep. E. I. Comp.* 1, Tab. 3a, fig. 2. — Distant, *Rhop. Malay.* p. 142, pl. 12 fig. 4.

Een exemplaar. Komt ook op Java voor.

28. **Zeuxidia Doubledaii** Westwood, *Gen. Diurn. Lep.* p. 329, n°. 2, Note, pl. 52 fig. 1. — Distant, *Rhop. Malay.* p. 424, fig. 124 (♂) en pl. 38 fig. 6.

Een paar. Ik ken *Zeux. Luxerii* Hübn. niet genoeg, om te be-

slissen of *Doubledaii* al dan niet dezelfde is. Op Java ving Mr. Piepers nog geene soort van dit genus, hoewel er in den Catalogus van Kirby niet minder dan drie als op Java voorkomende worden vermeld, t. w. *Boisduvalii* Westwood, *Luxerii* Hübner en *Horsfieldii* Westwood. Laatstgenoemde soort vermelden de heeren Godman, Salvin en Druce ook van Belitoeng.

29. **Amathusia Phidippus** Linn., *Syst. Nat.* Ed. XII, I, 2, p. 752. — Cram., *Uittl. Kap.* I, p. 108, pl. 69 A, B.

Ook deze gewone soort komt op Belitoeng voor.

30. **Thaumantis Klugius** Zincken, *Nova Acta Acad. Nat. Cur.* XV, p. 165, pl. 15 fig. 11 (♂).

Een man. Door Mr. Piepers nog niet op Java gevonden. Het door Zincken als het wijfje dezer soort afgebeelde voorwerp stelt *Thaumantis Odana* God. voor.

31. **Clerome Stomphax** Westwood, *Trans. Ent. Soc. of London*, Ser. II, Vol. IV, p. 186, pl. 21 fig. 3, 4.

Een exemplaar dezer tot dusverre alleen van Borneo bekende soort. Op Java vond de heer Piepers tot hiertoe alleen *Cler. Arce-silaus* Fabr.

32. **Diadema Bolina** Linn. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 164, pl. 10 fig. 10 en 12 (♂), pl. 15 fig. 12 (♀).

Komt ook op Java voor.

33. **Adolias Alpheda** Godart, *Enc. Méth.* IX, p. 384.

♂ = *Ad. Octogesima* ♂ Snell. v. Voll. *Tijds. v. Ent.* V, p. 193, Tab. 10, fig. 5 (niet het ♀ en de beschrijving).

Ad. Jama Distant, *Rhopal. Malay.* p. 119, pl. 14 fig. 8 ♂, pl. 15 fig. 4 ♀.

Deze soort varieert eenigszins, vooral de wijfjes. De Belitoengsche mannen zijn slechts wat donkerder en groener (op de bovenzijde) dan de Javaansche, het wijfje daarentegen duidelijk lichter. *Octoge-*

sima ♀ Snell. v. Voll. l. c. is stellig eene andere soort, waarvan ook een Javaansch wijfje door Mr. Piepers is overgezonden.

34. **Adolias decoratus** Butler, *Proc. Zool. Soc. of London* 1868, p. 605, pl. 45 fig. 2 en 9.

Euthalia decorata Distant, *Rhopal. Malay.* p. 122, fig. 44 (houtsnede) ♀, pl. 14 fig. 9 ♂.

Twee mannen; de tint van den witten dwarsband der bovenzijde is bij hen blauwachtig, niet groenachtig, evenzoo de bestuiving tegen den staarhoek der achtervleugels, maar overigens stemt alles overeen. Ik geloof dus niet aan specifiek verschil. Van andere lokaliteiten ken ik deze soort nog niet.

35. **Adolias Blumei** Snell. v. Voll., *Tijds. v. Ent.* V, p. 204, Tab. 12 fig. 3, 4.

Eenige mannen, die met de beschrijving en afbeelding goed overeenkomen, alleen is de achterrand der achtervleugels breeder zwart dan bij Sumatraansche exemplaren en ook hun blauwe band tegen den staarhoek witachtig bestoven, hetgeen bij deze niet voorkomt. De blauwe achterrand der voorvleugels is binnenwaarts rechter dan op de afbeelding in het Tijdschrift en niet getand.

Ik merk hier op, dat het voorwerp met donkere onderzijde, waarvan Dr. Snellen van Vollenhoven spreekt, waarschijnlijk tot eene andere soort behoort. Ik bezit een dergelijk (zonder lokaliteit). *Macnairii* Distant en *Asoka* Felder zijn twee andere, na verwante species. Door Mr. Piepers is *Blumei* nog niet op Java gevonden.

36. **Adolias (Tanaecia) supercilia** Butler, *Proc. Zool. Soc. of London*, 1868, p. 610, n°. 4, pl. 45 fig. 7. — ? Distant, *Rhopal. Mal.* p. 131, pl. 15, fig. 8.

Een wijfje. Ik kan nauwelijks gelooven, dat *supercilia* Distant dezelfde is als die van Butler, met wiens afbeelding en beschrijving mijn exemplaar goed overeenstemt. Van Java ken ik deze soort nog niet.

37. **Adolias (Tanaecia) Pulasara** Moore, *Trans. Ent. Soc. of London*, Ser. 2, Vol. V, p. 71, Tab. 6 fig. 2. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 130, pl. 14 fig. 30 ♀.

Eenige exemplaren. *Indras* Snell. v. Voll., gewoonlijk hier als variëteit geciteerd, houd ik voor eene verschillende soort, waarbij wellicht *Violaria* Butler als synoniem behoort. Mij nog niet van Java bekend.

38. **Adolias (Tanaecia) Vordermani** nov. spec. — Pl. 12, fig. 1.

Van deze soort, die ik naar den in de inleiding vermelden heer Vorderman benoem, werden drie gave en frissche mannen van 51—58 mm. vlucht overgezonden. Zij behooren tot die soorten van *Adolias* Herrich-Schäffer, welke door Butler wel terecht als genus *Tanaecia* (*Proc. Zool. Soc. of London* 1868, p. 610) zijn afgescheiden. Het eindlid der palpen is lang, dun en fijn, en de middencellen allen open. Verder leert een blik op de afbeelding der onderzijde, dat zij duidelijk het naast verwant is aan *Adolias Pardalis* Snell. v. Voll., *Tijds. v. Ent.* V, p. 197, pl. 11 fig. 5, en de bovenzijde vergelijkende, ook aan *Adolias Apsarasa* Snell. v. Voll., l. c. p. 108, pl. 11 fig. 3. In het voorbijgaan merk ik op, dat ik onmogelijk uit de korte diagnose van Felder, zonder afbeelding, kan opmaken dat diens *Adolias Aruna* (*Wien. Ent. Mon.* IV, p. 400, n°. 24) dezelfde zou zijn als Vollenhoven's *Pardalis*. Distant heeft in zijne *Rhopal. Malay.* p. 132, pl. 15 fig. 7 *Pardalis* S. v. V. onder den naam *Aruna* Felder.

Wat het onderscheid van de verwante soorten aangaat, zoo verschilt *Vordermani* van *Apsarasa* door den sterk blauw bestoven witten dwarsband der achtervleugels, die smaller is, geene donkere stippen tegen den wortel heeft en waarin de donkere pijlspitsvlekken verder van den achterrandaan dan van het bruine wortelveld staan. Van *Pardalis* verschilt zij door de bleek paarsgrijze, niet bleek leemgele onderzijde der achtervleugels en doordat aldaar tusschen de beide buitenste rijen zwarte vlekjes geene derde reeks donkere vlekjes wordt gevonden, die, zooals op Distant's afbeelding,

zich tot eene gegolfde bruine lijn kunnen verbinden. Het komt mij voor, dat de verscheidenheid van Java, door Dr. Snellen van Vollenhoven aan het eind zijner beschrijving vermeld, tot *Vordermani* kan behooren.

Palpen bruinachtig wit. Sprieten donkerbruin, tegen den wortel en op de onderzijde lichter. Bovenzijde van lijf en vleugels dof donker turfbruin, de wortelhelft der vleugels met zwartbruine streepjes geteekend, het buitengedeelte met een witten, door de bruin beschubde aderen verdeelden dwarsband, die op de achtervleugels tegen den staarthoek in toenemende mate licht paarsblauw is bestoven; op de voorvleugels is die band tegen den voorrand, waar hij zich verbreedt, door eene dichte bruine bestuiving verdeeld, en wordt op de achtervleugels naar onderen smaller. Zijn wortelrand is op de achtervleugels op alle aderen kort en gelijkmatig getand, met zwarte halve maantjes in de cellen, op de voorvleugels daarentegen ongelijkmatig, in cel 1*b* en op ader 4 met een langen tand uitspringende. Buitenrand op de voorvleugels in alle cellen met puntige zwarte pijlspitsvlekken, franjewaarts bij twee exemplaren met flauwe, paarswitte vlekken. Op de achtervleugels ziet men mede in de cellen eene reeks dergelijke vlekken, maar zij zijn veel kleiner en hebben grootere duidelijker blauwwitte vlekken achter zich, die bij twee exemplaren bijna tot eenen band ineenvloeien en in het midden ieder eene witte stip hebben. Binnenrand der achtervleugels grauwegeel.

Op de onderzijde is de wortelhelft der voorvleugels bleek bruingeel, zwart geteekend; de tweede helft heeft een paarswitten dwarsband als boven, wortelwaarts door zwarte halve manen, buitenwaarts door zwarte pijlspitsen afgezet; daarachter is de grond eerst paarswit, dan bruinachtig. Achtervleugels paarsgrijs, de wortelhelft met zwarte streepjes en stippen als boven, het derde vierde met twee rijen groote zwarte stippen geteekend. Uiterste achterrander weder iets bruinachtig. Buik okerbruin, de pooten bruingeel, buitenwaarts bruin. Bij het kleinste exemplaar is de lichte dwarsband der voorvleugels op de bovenzijde sterk bruin bestoven.

39. **Lebadea Martha** Fabr., *Mant. Ins.* II, p. 56; id. *Ent. Syst.* III, 1 p. 139. — Butler, *Catal. Diurn. Lep. by Fabr.*, p. 59, pl. 1, fig. 4. — Distant, *Rhop. Malay.* p. 145, pl. 17 fig. 10, 11.

Aconthea Alankara Horsfield, *Catal. Lep. East Ind. Comp.* Tab. 5 fig. 6.

Limenitis Paduka Moore, *Catal. Lep. East Ind. Comp.* I, p. 179.

Twee mannen. De heer Distant vereenigt, l. c. *Alankara* Horsf. met *Martha* Fabr., maar ook *Paduka* Moore behoort als lokale variëteit hier. Misschien is zelfs *Ismene* Doubld. ook niet specifiek verschillend; *attenuata* Moore, *Proc. Zool. Soc.* 1878, p. 829 is stellig slechts eene kleine variëteit van *Ismene* of *Martha*.

De Belitoengsche voorwerpen behooren tot de variëteit *Paduka* Moore, die zich onderscheidt door vrij donkerbruine bovenzijde, het sterk blauwwit bestoven middengedeelte der achtervleugels en hunnen smallen witten middenband. De exemplaren van Malacca schijnen lichter, meer geelbruin en met breederen witten band der achtervleugels te zijn en bij den man tegen de punt der voorvleugels eene blauwwitte bestuiving te hebben. *Alankara* Horsfield, van Java, is op de bovenzijde grauwbrown zonder veel blauwwitte bestuiving der achtervleugels (ook bij gekweekte voorwerpen) en de type, van Siam en Birma, is helder kaneelbruin, met breed witte doch op de achtervleugels bijna tot den middenband beperkte teekening. Overigens is de teekening bij al deze vormen vrij wel dezelfde, zoomede de vleugelvorm.

40. **Messaras Erymanthis** Drury, *Illust.* I, pl. 15 fig. 3, 4. — Cramer, *Uitl. Kap.* III, p. 77, pl. 238 F, G. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 177, pl. 8 fig. 4 (♂).

De exemplaren zijn vrij wel gelijk aan Cramer's afbeelding, dus niet zoo licht als de Javaansche, noch zoo donker als die van Malacca, welke laatste Distant afbeeldt. Mijne voorwerpen van Sumatra zijn bijna even donker.

41. **Cynthia Arsinoë** Cram., *Uitl. Kap.* II, p. 100, pl. 160 fig. B, C.

Cynthia Dejonge Distant, *Rhopal. Malay.* p. 185, pl. 10 fig. 1, 2.

Drie mannen, overeenkomende met Distant's *Dejonge*, die iets vlekiger zwart geteekend is dan de Javaansche exemplaren. Waarschijnlijk komt er slechts ééne soort van dit genus in tropisch Azie voor, want de, buitendien geringe, verschilpunten tusschen de variëteiten zijn volstrekt niet standvastig, zooals ik aan eene lange reeks exemplaren van allerlei lokaliteiten zie. *Arsinoë* heeft reeds een dozijn overbodige namen ontvangen.

42. **Prothoë Franckii** Godart, *Enc. Méth.* IX, p. 825.

Prothoë Angelica Butler, *Ann. and Mag. of Nat. Hist.* 5 Ser. XVI, p. 53 (1885).

Prothoë uniformis Butler, *Ann. and Mag. of Nat. Hist.* p. 53. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 434, pl. 38 fig. 4.

Een schoon exemplaar, dat tot de variëteit *Angelica* Butler behoort, die zich van de eveneens onbeduidende variëteit *uniformis* Butl., Dist. onderscheidt door eene reeks flauwe witte vlekken in den blauwen middenband der voorvleugels. Deze soort is door Mr. Piepers nog niet op Java gevonden.

43. **Lexias Dirtea** Fabr., *Ent. Syst.* III, 1 p. 59.

Symphaedra Dirtea Distant, *Rhopal. Malay.* p. 112, pl. 12 fig. 7, 8 ♂ ♀.

Verscheidene exemplaren. De mannen weinig verschillende van Sumatraansche exemplaren, alleen de voorrandshelft van den blauwen achterrand der achtervleugels paarser; maar de wijfjes in twee variëteiten optredende, namelijk eene gelijk aan het door Distant, l. c. fig. 8, voorgestelde en eene waarbij de lichte, meer groenwitte dan gele stippen der geheele bovenzijde en ook van de onderzijde der achtervleugels geheel of ten deele ontbreken (variëteit *immaculata* m.). Zij worden door overgangen met den type verbonden. *Dirtea* is niet op Java door Mr. Piepers gevonden.

44. **Apatura Osteria** Westwood, *Gen. of Diurn. Lep.* p. 305, Note.

Eulacera Osteria Distant, *Rhopal. Malay.* p. 100, pl. 12 fig. 5, 6 ♂ ♀.

Een paar, het wijfje met sterker paarswit bestoven tweede helft der achtervleugels dan op Distant's afbeelding.

Herrich-Schäffer heeft, in zijnen *Prodromus*, *Osteria* in het genus *Apatura* opgenomen, maar zij zal wellicht generiek moeten worden afgescheiden als *Eulacera* Butler, want de oogen zijn behaard. Ik weet niet of dit kenmerk reeds is opgemerkt, Distant vermeldt het niet. Het aderstelsel is als bij *Apatura*.

Osteria is ook van Java vermeld, doch door Mr. Piepers aldaar nog niet gevonden.

45. **Precis Ida** Cram., *Uitl. Kap.* I, p. 66, pl. 42 C, D (afschuwelijk!), IV, p. 167, pl. 374 C, D.

Een exemplaar, overeenkomende met Cramer's laatst aangehaalde afbeelding.

46. **Junonia Laomedea** Linn. — Cram. *Uitl. Kap.* I, p. 13, Tab. 8, fig. F, G (te donker).

47. **Abisara Echerius** Stoll, *Uitl. Kap.* p. 140, pl. 31 fig. 1, 1a, 1b.

Abisara Kausambi Distant, *Rhopal. Malay.* p. 189, pl. 18 fig. 10, 11 ♂ ♀.

De exemplaren zijn gelijk aan mijne Sumatraansche. *Echerius* is mij van Java niet bekend.

48. **Allotinus subviolaceus** Feld., *Nov.* II, p. 368, Tab. 35 fig. 27, 28.

Allotinus Alkamah Distant, *Rhopal. Malay.* p. 452, pl. 44 fig. 3.

Logania Andersoni Moore, *Journ. Linn. Soc.* 21 (1886) p. 39, pl. 3 fig. 6.

Een exemplaar. Komt ook op Java voor.

49. **Lycaena Osias** Röber, *Iris* n°. 3, p. 56, pl. V fig. 17. — Staudinger, *Iris* II pl. I fig. 4.

Lyc. Amphissina Staud., l. c. p. 109.

Twee exemplaren. Zij onderscheiden zich van twee Phillippijnsche, van Dr. Staudinger ontvangen, door veel breedere geelroode afzetting der zwarte vlek boven het staartje op de onderzijde der achtervleugels. Misschien is *Osias* slechts eene varieteit van *Amphissa* (niet: *Amphyssa*) Feld., die mij niet in natura bekend is en waarover ik naar de afbeelding niet wil oordeelen. De hier aangehaalde afbeeldingen zijn ook in zeer hooge mate onvoldoende. Mij van Java eveneens bekend en de exemplaren met de Belitoengsche overeenkomende.

50. **Lycaena Aratus** Cramer, *Uittl. Kap.* IV, p. 144, pl. 365 A, B.

Een exemplaar. Cramer's afbeelding, hoewel grof, is kenbaar. Mij is deze soort niet van Java bekend, wel van Timor en de Molukken.

51. **Lycaena Celeno** Cram., *Uittl. Kap.* I, p. 50, pl. 31 fig. C, D.

Lampides Aelianus Distant, *Rhopal. Malay.* p. 228, pl. 21 fig. 18 ♂ (nec Stoll).

Een paar. Cramer geeft een onjuist vaderland voor dezen vlinder op (Suriname). Is ook op Java gemeen.

52. **Lycaenesthes (Niphanda) tessellata** Moore, *Proc. Zool. Soc. of London* 1874, p. 572, Tab. 66 fig. 6. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 458, pl. 42 fig. 13 en pl. 44 fig. 21.

Een wijfje. Mij niet van Java bekend.

53. **Sithon (Myrina) nivea** Godman, *Proc. Zool. Soc. of London* 1878, p. 640, pl. 40 fig. 3, 4.

Myrina hiemalis Godman, l. c., fig. 5, 6. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 249, pl. 22 fig. 13.

Eenige exemplaren dezer prachtige soort, doch allen beschadigd. Zij is mij niet van Java bekend. De buitendien toch al geringe verschillen tusschen *nivea* en *hiemalis* worden reeds door de voor mij staande exemplaren volkomen uitgewischt.

54. **Sithon Amrita** Feld., *Wien. Ent. Monatschr.* IV, p. 395.
Neocheritra Amrita Distant, *Rhopal. Malay.* p. 252, pl. 20 fig.
 15 ♀, pl. 23 fig. 12 ♂.

Twee wijfjes. Van Java ken ik deze soort niet.

55. **Sithon Tharis** Geyer, in Hübner *Zutr.*, 5tes Hundert, p. 22, fig. 883, 884. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 257, pl. 20 fig. 19.

Twee mannen. Geyer's exemplaar had een deel der staarten verloren en de onderzijde der achtervleugels is zoowel op zijne als op Distant's afbeelding te bruin. Door Mr. Piepers nog niet op Java gevonden, doch wellicht daar voorkomende.

56. **Sithon Estella** Hewitson, *Illustr. of Diurn. Lep.* p. 31, n°. 15, Tab. 16 fig. 50, 51.

Een wijfje. Mij niet van Java bekend.

57. **Sithon Lisias** Fabr., *Mant.* II, p. 65. — Boisduval, *Spéc. Gén.* I, pl. 22 fig. 2.

Eenige exemplaren. Zij onderscheiden zich van het bij Boisduval afgebeelde voorwerp (= *Biduanda Boisduvalii* Moore, *Journ. As. Soc. Beng.* 1884 p. 31) door meer gereduceerde geelroode vlek der voorvleugels en door veel zwaardere zwarte teekening van de onderzijde der achtervleugels, die echter volkomen op dezelfde wijze is aangelegd. Op Java komt deze soort niet voor, althans niet in den typischen vorm, want *Thesmia* Hewitson verschilt wellicht niet specifiek.

58. **Deudoryx Domitia** Hewitson, *Illustr. of Diurn. Lep.* p. 12, Tab. 6 fig. 6, 7. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 280, pl. 23 fig. 7 ♂.

Een exemplaar dezer door de bleek okergele, spaarzaam zwart

geteekende onder- en aardbruine bovenzijde zeer kenbare soort. Mij van Java niet bekend.

59. **Deudoryx Timoleon** Stoll, *Uittl. Kap.* p. 146, pl. 32 fig. 4. — Boisduval, *Spéc. Gén.* I, pl. 22 fig. 4.

Iraota Boswelliana Distant, *Rhopal. Malay.* p. 258, pl. 22 fig. 23 ♀.

Een wijfje. Stoll's afbeelding en beschrijving zijn grof en opgesmukt, die van Boisduval zeer goed.

Boswelliana Distant stelt een groot en op de onderzijde bonter dan gewoonlijk gekleurd wijfje voor. *Timoleon* is mij van Java niet bekend.

60. **Amblypodia Centaurus** Fabr., *Syst. Ent.* p. 520.

Narathura Centaurus Distant, *Rhopal. Malay.* p. 261, pl. 21 fig. 4, 5 ♂ ♀.

Een man. Komt ook op Sumatra voor, doch is door Mr. Piepers nog niet op Java gevonden.

Bij mijne exemplaren is op de onderzijde de punt der voorvleugels en de voorrandshelft der achtervleugels paarsgrijs bestoven, wat op de eenigszins grof bewerkte afbeelding van Distant wel ten onrechte niet is aangeduid.

61. **Amblypodia Anarte** Hewitson, *Catal. Lyc. Brit. Mus.* p. 5 n°. 20, pl. 3 fig. 16, 17; idem, *Illust. Diurn. Lep.* p. 4 n°. 8, Tab. 1 fig. 6, 7.

Narathura Agnis Distant, *Rhopal. Malay.* p. 362, pl. 21 fig. 29 ♀.

Verscheidene exemplaren; schijnt ook op Sumatra niet zeldzaam, doch is mij niet van Java bekend.

Voorloopig kan ik althans de *Agnis* van den heer Distant niet voor specifiek verschillend van *Anarte* houden. *Agnis* Felder is niet afgebeeld.

62. **Amblypodia Eumolphus** Cramer, *Uittl. Kap.* IV, p. 19, pl. 299 G, H.

Narathura Farquhari Distant, *Rhopal. Malay.* p. 264 en p. 463, pl. 23 fig. 3 ♂.

Twee mannen; zij verschillen niet van Javaansche exemplaren. *Farquhari* Distant is stellig niet anders dan *Eumolphus* en Cramer's afbeelding der onderzijde veel te slordig, om daarop vergelijkingen te gronden.

63. **Amblypodia Abseus** Hewitson, *Catal. Lycaen. Brit. Mus.* p. 9 n°. 40, Tab. 5 fig. 51, 52.

Een wijfje. Mij niet van Java bekend.

64. **Amblypodia Singhapura** Distant, *Rhopal. Malay.* p. 273, fig. 84 ♀ (houtsnede).

Een paar. Het naast verwant aan *Diardi* Hewitson, die ik alleen uit de afbeelding ken. Mij niet van Java bekend, zoo min als *Diardi*.

65. **Amblypodia Apidanus** Cramer, *Uitl. Kap.* II p. 63, pl. 137 F, G. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 273 fig. 85 (houtsnede).

Pap. Dorimond Stoll, *Uitl. Kap.* p. 166, pl. 37 fig. 4, 4 D.

Een wijfje. Het behoeft nauwelijks vermelding, dat deze soort zoo min in Suriname, zooals Cramer opgeeft, als, volgens Stoll, aan de Kaap de Goede Hoop voorkomt; daarentegen wordt zij wel op Java gevonden. Het Belitoengsche voorwerp is op de bovenzijde donker paarsblauw met donkeren rand, terwijl de Javaansche wijfjss lichtblauw zijn, juist zooals Stoll afbeeldt; ook zijn bij de Javaansche voorwerpen de voorrandswortels der vleugels op de onderzijde roodbruin, bij het exemplaar van Belitoeng eenkleurig met den donkerbruinen grond. De overige teekening is echter juist eveneens. Intusschen geloof ik, dat het niet overbodig is, deze varieteit te benoemen en geef haar dus den naam van *saturata*.

66. **Amblypodia Antimuta** Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV, p. 233. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 266, pl. 13 fig. 11.

Twee exemplaren. Deze ook op Malacca en Sumatra voorkomende soort is mij niet van Java bekend.

67. **Amblypodia Metamuta** Hewitson, *Illustr. Diurn. Lep.* p. 13, Tab. 2 fig. 14, 15. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 267, pl. 33 fig. 19.

Een wijfje. Komt ook op Sumatra voor, doch is mij van Java niet bekend.

Of *Metamuta* Distant, l. c. fig. 18, wel dezelfde soort is als fig. 19 zou ik met hem betwijfelen. Volkomen stem ik in met Distant's opmerking, dat het zeer dwaas was zes naverwante soorten met bijna gelijkluidende namen te bestempelen.

68. **Amblypodia Lycaenaria** Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV p. 396; id. *Novara* II, p. 232, Tab. 29 fig. 13. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 269, fig. 79 (houtsnede, copie van Felder).

Een wijfje. Deze soort is mij ook weder niet van Java bekend.

69. **Amblypodia Narada** Horsfield, *Cat. Lep. East Ind. Comp.* I, p. 98, Tab. 1 fig. 8. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 276, pl. 21 fig. 23 ♂.

Een man. Komt ook op Java voor. Distant's afbeelding is, wat den vleugelvorm aangaat, niet goed geslaagd; de achtervleugels zijn te klein.

Tien soorten van *Amblypodia* zijn dus hier van Belitoeng vermeld en daarvan ken ik er slechts drie ook van Java.

70. **Pieris Panda** Godart, *Enc. Méth.* IX p. 147. — Boissduval, *Spéc. Gén.* I. p. 485. — Snell. v. Voll., *Monogr. d. Piér.* p. 44. — Wallace, *Trans. Ent. Soc. of London*, Ser. IV, Vol. IV p. 369 (*Tachyris Panda*).

Pieris sulphurea Snell. v. Voll. l. c. p. 32, Tab. 4 fig. 4.

Pieris Nathalia Felder, *Wien. Ent. Mon.* VI p. 285.

Tachyris Nathalia Wallace, l. c. p. 369.

Saletara Nathalia Distant, *Rhop. Mal.* p. 317, pl. 26 fig. 1, 2 ♂ ♀.

Verscheidene exemplaren, de mannen overeenkomende met de door Distant geleverde, zeer juiste afbeelding. Godart beschreef deze soort naar een of meer Javaansche voorwerpen; dezulke trekken nog iets meer op het zwavelgele dan de Belitoengsche en Distant's afbeelding. Deze laatsten vormen aldus een overgang op de merkbaar zuiverder witte variëteit *Nathalia* Felder uit Celebes en andere, meer oostwaarts gelegen streken, welke intusschen zeer stellig niet de minste aanspraak heeft op specifieke rechten, daar zij alleen op een nog wel vrij onbeduidend (vooral bij de Pieridina) kleur- of liever tintverschil is gegrond. De kleine afwijking in het aderbeloop is ten minste (zie Distant) niet bestendig, en doorgaand verschil in de andere sexe is er niet. *Sulphurea* Snell. v. Voll. is het wijfje, het komt met zwavelgele, zwart gerande voor- en achtervleugels voor (*Panda* ♀ Boisd., *sulphurea* S. v. V.) en ook met witte voor- en gele achtervleugels (*Nathalia* Distant). Beide vormen worden op Belitoeng gevonden.

Nog moet ik opmerken, dat de vleugelvorm van Snellen van Vollenhoven's afbeelding van *sulphurea* onjuist is, de voorvleugelpunt is te spits en steekt te veel uit.

71. *Cathaemia haemorrhoea* Snell. v. Voll., *Mon. des Piér.* p. 10, Tab. 2 fig. 5.

Een paar. Het vormt eene niet onbelangrijke variëteit, want de vlekken op de onderzijde der achtervleugels, bij den staarhoek, zijn niet rood en de binnenrand dier vleugels niet oranje-okergeel, maar helder, bijna goudgeel. Ik stel dus voor deze Belitoengsche variëteit, die overigens niet afwijkt van den type (waarvan ik een origineel exemplaar bezit), *Aurago* te noemen.

Haemorrhoea kende ik tot dusverre alleen van Banca.

72. *Terias Hecabe* Linn. — Cramer, *Uitl. Kap.* II, pl. 124 B, C.

Ik sluit mij ten opzichte dezer soort geheel aan bij hetgeen de

heer H. J. Elwes zegt in de *Transactions of the Entomological Society of London*, 1888, p. 412. Zij ontbreekt ook op Belitoeng niet.

73. **Callidryas Chryseis** Drury, *Ill. Exot. Ent.* I, Tab. 12 fig. 3, 4. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 300, pl. 25 fig. 1, 2, pl. 26 fig. 20 ♀ var.

Papilio Alcyone Cram., *Uitl. Kap.* I, p. 89, pl. 58 A, C.

Callidryas Pyranthe Snell. v. Voll., *Mon. d. Pier.* p. 59.

Eenige exemplaren, de man zoowel met als zonder zwart randje der achtervleugels, de wijfjes allen met ongedeelde zwarte bovenzijde der voorvleugelpunt, doch over het geheel niet zoo zwaar geteekend als Distant's fig. 20 l. c. — Komt ook op Java voor.

74. **Papilio Polytes** L., *Mus. Lud. Utr.* p. 186. — Cramer, *Uitl. Kap.* III, p. 129, pl. 265 A, C.

Pap. Pammon L., l. c. p. 189. — Cramer, l. c. II, p. 169, pl. 141 B.

Pap. Theseus Cramer, l. c. II, p. 128, pl. 180 B. — Wallace, *Trans. Linn. Soc. of London* XXV, p. 52, Tab. 2 fig. 2, 4, 7.

Een man der varieteit *Theseus*, met nog iets korter staarten dan de Javaansche exemplaren; grootte en vorm der witte vlekken als bij deze. Op de onderzijde ziet men slechts één wit vlekje in den staarthoek, overigens zijn de witte halve manen der achtervleugels enkelvoudig.

75. **Papilio Helenus** L., *Mus. Lud. Utr.* p. 185. — Cramer, *Uitl. Kap.* II, p. 90, pl. 153 A, B.

Pap. Iswara White, *Entom.* I p. 340. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 344, pl. 30 fig. 1, 2.

Een wijfje, bijna geheel overeenkomende met Distant's fig. 2, alleen hebben cel 2 en 3 op de onderzijde der achtervleugels geen witte vlekken en bevinden zich blauwe vlekken, geen halve manen, in de cellen 2, 3 en 4.

76. **Papilio Memnon** L., *Mus. Lud. Ulr.* p. 193.

Pap. Agenor L., l. c. p. 194. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 339, pl. 29 fig. 1 ♀.

Drie exemplaren, een man gelijk aan de gewone Javaansche, een tweede met roestbruine bestuiving op de onderzijde der achtervleugels bij den staarthoek, waarvan ik slechts bij één man van Java eenige sporen zie, en een wijfje, bijna gelijk aan *Agenor* ♀ Distant, maar behalve de witte bestuiving langs den achterrand, ook nog met een witten dwarsband over de punt der voorvleugels en iets smalleren witten band der achtervleugels. Dergelijke wijfjes ken ik niet van Java.

77. **Papilio Sarpedon** L., *Mus. Lud. Ulr.* p. 196. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 359, pl. 32 fig. 6.

Twee exemplaren, zeer wel overeenkomende met Distant's afbeelding, de blauwgroene dwarsband dus smaller dan bij de Javaansche exemplaren, doch breeder dan bij de Ceylonsche, die zeker niet specifiek verschillen.

78. **Papilio Evemon** Boisduval, *Spéc. Gén.* I, p. 234. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 360, pl. 32 fig. 1.

Een exemplaar, zeer overeenkomende met Distant's goede afbeelding. Deze op Sumatra vrij gewone soort ken ik niet van Java.

Of *Evemon* dezelfde is als *Jason* L., *Mus. Lud. Ulr.* p. 210, durf ik niet beslissen, vooral niet na de opmerking van Aurivillius in zijne uitmuntende *Recensio critica Lep. Mus. Lud. Ulr.* p. 31, maar zeker is het, dat *Jason* Esper, *Ausl. Schmett.*, Tab. 58 fig. 5, niet *Evemon* Boisd., maar *Eurypylus* L., Cram. voorstelt. Het beste zou zijn om *Papilio Jason* L. voorloopig te laten rusten; het bezigen van dien naam geeft slechts tot verwarring aanleiding.

79. **Hesperia Hyela** Hewits., *Descr. Hesper.* p. 23. — Plötz, *Stett. Ent. Zeit.* 1882, p. 322.

Pirdana Hyela Distant, *Rhopal. Malay.* p. 376, pl. 35 fig. 6 ♀.

Een mannelijk exemplaar; het is kleiner dan de Javaansche en

het okergeel aan den staarthoek der achtervleugels is tot de franje beperkt, daarentegen bevinden zich aan de uiterste spits van het achterlijf eenige okergele haartjes. Het wordt voor mij derhalve waarschijnlijk, dat ook *violascens* Plötz, l. c., hier behoort en beiden, zoomede *Ismene* Felder, *Novara* p. 512 n°. 894, pl. 73 fig. 4, 5 vereenigd moeten worden met *Celsina* Feld., l. c. n°. 893, pl. 91 fig. 12. Denkelijk kunnen deze drie namen ook wel als bloote synoniemen beschouwd worden.

80. **Tagiades Gana** Moore, *Proc. Zool. Soc.* 1865, p. 780. — Plötz, *Jahresb. Nassau. Vereins* 37 (1884) p. 36. — Distant, *Rhopal. Malay.* p. 388, pl. 34 fig. 2.

T. Atticus var. *Caligana* Distant, l. c. p. 387, pl. 34 fig. 6.

Een man, volkomen met Distant's afbeelding overeenstemmende. Bij de Javaansche exemplaren strekt het wit der achtervleugels zich iets verder uit en is de achterrandsrand sterker zwart (var. *Caligana* Distant).

Dat deze soort de *Hesperia Atticus* Fabricius, *Ent. Syst.* III, 1 p. 339 p. 288, zou zijn is hoogst onwaarschijnlijk. Fabricius spreekt van «*alis posticis hyalinis*». Moore's beschrijving laat daarentegen geen twijfel over.

81. **Tagiades Folus** Cramer, *Uitl. Kap.* I, p. 118, Tab. 74 F. — Plötz, *Jahresb. Nassau. Vereins* 37 (1884) p. 55.

Udaspes Folus Distant, *Rhopal. Malay.* p. 398, pl. 34 fig. 3.

Een exemplaar, gelijk aan de Javaansche. Dat Cramer een verkeerd vaderland (Suriname) voor deze soort heeft opgegeven, behoeft nauwelijks meer vermeld te worden. Zijne afbeelding is ook gebrekkig, die van Distant mede grof.

82. **Ismene Chromus** Cramer, *Uitl. Kap.* III, p. 163, Tab. 284 fig. E. — Plötz, *Stett. Ent. Zeit.* 1884 p. 57 n°. 19.

Ismene Chabrona Plötz, l. c. p. 56 n°. 16.

Ismene Contempta Plötz, l. c. n°. 17.

Ismene Vitta Butler, *Trans. Linn. Soc. of London*, 2 Ser. I, p. 554. — Plötz, l. c. p. 18.

Hasora Vitta Distant, *Rhopal. Malay.* p. 375, pl. 35 fig. 4.

Ismene Malayana Felder, *Wien. Ent. Mon.* IV, p. 401; id., *Novara* Tab. 72 fig. 15. — Plötz, l. c. p. 57 n°. 20.

Choaspes Malayana Distant, *Rhopal. Malay.* p. 373, pl. 35 fig. 2.

Een man. Al de hier geciteerde afbeeldingen en beschrijvingen hebben betrekking op ééne soort en duiden slechts onbelangrijke variëteiten aan. Het Belitoengsche voorwerp behoort tot de variëteit *Vitta*. Cramer's afbeelding is nog de beste van de aangehaalde.

83. **Chalcosia Eusemioïdes** Felder, *Novara* II, 2, pl. 83 fig. 10.

Een wijfje. Volgens Felder op Celebes voorkomende; van Java ken ik deze soort nog niet.

84. **Chalcosia Metachloros** Moore, *Catal. Lep. East India Comp.* II, p. 321 pl. VIII a fig. 4 ♂, 4 a ♀.

Een man.

85. **Chalcosia analis** nov. spec. — Pl. 12 fig. 2 (♀).

Een wijfje van 40 millim. vlucht.

Verwant aan *Chalcosia (Agalope) basalis* Moore, *Cat. Lep. E. I. C.* II, pl. VII a fig. 5, doch de voorvleugels zonder bruingele vlek aan den wortel, ook aan *Ch. Ficta* Walk., *Journ. Linn. Soc.* VI, p. 97, maar de onderzijde der achtervleugels zonder rooden zwartgeranden wortel.

Grondkleur wit, iets onzuiver, op kop, thorax, en voorvleugels door eene dunne donkergrijze bestuiving bijna geheel bedekt, op laatstgenoemden ook het aderbelloop min of meer zwartgrijs beschubd. Voor den achterrandsrand vertoont de grondkleur zich als eene flauw gebogene, getande dwarsstreep, die in bijna alle cellen door eene zwartgrijze langsstreep gedeeld wordt en nog meer uitkomt doordat de achterrandsrand achter haar zwartgrijs is en zij aan de wortelzijde door eene mede zwartgrijze bestuiving wordt afgezet; binnenrand smal wit.

Achtervleugels met eene flauwe zwartgrijze vlek tegen de punt,

terwijl de teekening der onderzijde donker doorschijnt. Zij bestaat aldaar uit twee vaalzwarte langsvegen tegen den voorrand, driekante zwarte vlekjes op den achterrand en eene buitenwaarts getande zwarte streep, die van de basis van ader 4 recht op den achterrand bij het eind van ader 1*b* aanloopt. Buitendien is het tusschen die streep, de middencel en den binnenrand besloten gedeelte van den vleugel dof citroengeel, de middencel dun bruin bestoven en het aderbeloop eenigszins zwartgrijs beschubd.

De voorvleugels zijn op de onderzijde niet zoo gelijkmatig donker bestoven als boven, meer langs de aderen, en de achterrand met een getanden vaalzwarten zoom en eene getande zwarte dwarsstreep daarvoor geteekend.

86. **Hypsa Dama** Fabr., *Spec. Ins.* II, p. 216; *Ent. Syst.* III, 2 p. 29. — Snellen, *Tijds. v. Ent.* XXXI, p. 139.

Een wijffe; het komt het meest met een wijffe van Sumatra overeen, heeft eene witte langsstreep op de voorvleugels, maar onderscheidt zich door eene zwarte middenvlek der achtervleugels.

87. **Pseudoblabe bifasciata** Felder, *Novara* II, 2, pl. 106 fig. 11 (♀). — Snellen, *Lepidoptera in: Midd. Sumatra* p. 36.

Padenia transversa Moore, *Lep. of Ceylon* VI, p. 59, pl. 103, fig. 1 (♂).

Een man. Deze soort komt ook op Java voor. Het genus *Pseudoblabe*, door Zeller in 1853 beschreven, behoort stellig tot de Lithosina. De beide dwarsstrepen op de voorvleugels zijn ook wel bronskleurig.

88. **Birnara nubila** Butler, *Trans. Linn. Soc. of London*, Ser. 2, I p. 560 (1879). — Pl. 12, fig. 3.

Drie mannelijke exemplaren dezer slank gebouwde, Spannerachtige Liparide. Ik geef hierbij eene afbeelding naar een onafgevolgen voorwerp.

Ik ken deze soort tot dusverre alleen van Malacca.

89. **Macroglossa rectifascia** Felder, *Novara* II, 2, pl. 75 fig. 7. — Boisduval, *Suit. à Buffon*, Hétér. I, p. 353. — Moore, *Lep. of Ceylon* V, p. 27, pl. 90 fig. 2.

Een wijfje. Felder noemt deze soort eene *Rhamphoschisma*. Ik houd haar met Boisduval voor eene gewone *Macroglossa*. Zij is mij niet van Java bekend, alleen van Ceylon.

90. **Nyctipao crepuscularis** Linn. — Guenée, *Suit. à Buffon*, Noct. III, p. 182.

Een slecht exemplaar.

91. **Nyctalemon Patroclus** Linn., *Mus. Lud. Utr.* p. 204. — Guenée, *Suites à Buffon*, Uran. et Phalén. I, p. 15.

Nyctalemon docile Butl., Godman, Salvin en Druce, *Proc. Zool. Soc.* 1878, p. 642.

Verscheidene exemplaren. De synonymie dezer licht herkenbare vlindersoort, die echter reeds een tiental namen heeft ontvangen, omdat zij lokaal een weinig varieert, zou te veel ruimte innemen. Ik wil dus alleen aanteekenen, dat de Belitoengsche exemplaren behooren tot den type (*Patroclus* Guen., *Cram.* II, pl. 108; *docile* Butler, *Trans. Linn. Soc. of London* Ser. 2, I p. 562), die ook op Malacca wordt gevonden en waartoe de Javaansche exemplaren mede behooren. Die uit het oosten van den Archipel (Amboina, Batjan, Nieuw-Guinea) verschillen door schuinere lichte dwarsstreep der voorvleugels.

92. **Urapteryx Crocopterata** Kollar, in *von Hügel's Kashmir* p. 483. — Guenée, *Suit. à Buffon*, Uran. et Phal. I, p. 433.

Ur. praetoraria Felder en Rogenh., *Novara* II, 2 pl. 122 fig. 13.

Thinopteryx nebulosa Butler, *Illustr.* VI, p. 51, pl. 113 fig. 8.

Een exemplaar dezer zeer varieerende soort, die ook op Java voorkomt.

93. **Hazis Bellonaria** Guenée, *Suit. à Buffon*, Uran. et Phal. II, p. 193, pl. 18 fig. 1.

Euschema subrepleta Butler, *Illustr.* I, p. 57, pl. 14 fig. 4.

Euschema Bellonaria Dewitz, *Verh. Leop.-Carol.-Akad.* 44, p. 267, pl. 9 fig. 10, 10a, b.

Euschema Ares Weymer, *Stett. Ent. Zeit.* 1885, p. 279, pl. 2 fig. 9.

Een exemplaar, iets kleiner dan de Javaansche.

Snellen, P. C. T. 1889. "Aantekeningen over de Lepidoptera van het eiland Belitoeng." *Tijdschrift voor entomologie* 33, 279–310.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/88932>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/65603>

Holding Institution

Harvard University, Museum of Comparative Zoology, Ernst Mayr Library

Sponsored by

Harvard University, Museum of Comparative Zoology, Ernst Mayr Library

Copyright & Reuse

Copyright Status: NOT_IN_COPYRIGHT

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.